

Farklı Yaş ve Eğitim Gruplarındaki Bireylerde Âşık Veysel Şatıroğlu'na İlişkin Metaforik Algılar

Metaphorical Perceptions of Âşık Veysel Şatıroğlu Among
Individuals of Different Age and Education Groups

Demet Aydınli Gürler*
Çiğdem Akyüz Öztokmak**

Öz

Âşık Veysel Şatıroğlu, XX. yüzyıl âşıklık geleneği içerisinde öne çıkan bir temsilci olmanın ötesinde sesiyle, yaşadığı dönemin sınırlarını aşan ve günceli yakalayan bir sanatçıdır. Âşık Veysel'in sanatı hakkında yapılan araştırmalar, giderek artan bir ivmeyle hacimli bir yazın oluşturmaya başlamıştır. Sanatındaki başarısının, halk nezdinde kavranması güç olan ölüm, kader, varlık, hiçlik gibi soyut mefhumları somutlaştırarak aktarmayı başarmasından ileri geldiği ifade edilebilir. Bu bağlamda halk şiirinde özgün imgeler ve kavramsallaştırmalar oluşturduğu; devrinin tinsel özellikleri yanı sıra geleneğin arkaik köklerini de yaşadığı döneme taşıdığı belirti-

Geliş tarihi (Received): 26-10-2024 Kabul tarihi (Accepted): 10-06-2025

* Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Müzik Bölümü. Çankırı-Türkiye /Assoc. Prof. Dr., Çankırı Karatekin University Faculty of Art, Design and Architecture, Department of Music demetag@karatekin.edu.tr. ORCID ID: 0000-0002-0339-336X

** Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Polatlı Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. Ankara-Türkiye/Assoc. Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli University Polatlı Faculty of Science-Literature, Department of Turkish Language and Literature cigdem.akyuz@hbv.edu.tr. ORCID ID: 0000-0003-3749-4692

lebilir. Âşık Veysel insanlığı, (kendi) temsil ettiği Alevi-Bektaşî geleneği de dâhil olmak üzere tüm ayrımları ortadan kaldıran geniş bir ufuk ile görmeyi önermiş ve tüm toplumsal/dönemsel paradigmaların üzerinde evrensel bir dil kurmuştur.

Bu araştırmanın amacı, pek çok çalışmaya konu olan Âşık Veysel'in sanatçı kimliğinin toplumda farklı yaş ve eğitim gruplarında nasıl algılandığının metafor analizi yoluyla incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, beşinci sınıftan itibaren ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin; lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindeki öğrencilerin ve öğrenimini tamamlamış (artık öğrenci olmayan) meslek hayatına atılmış ve/veya emekli olan kişilerin Âşık Veysel Şatıroğlu'na ilişkin geliştirdikleri metaforlar derlenmiştir. Katılımcılar gönüllülük esasına göre çalışmada yer almıştır. Araştırma verilerinin toplanması için katılımcılardan "Âşık Veysel Şatıroğlu... gibidir; çünkü..." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenolojik yaklaşım kullanılmış ve elde edilen verilerin çözülmesi içerik analizi yöntemi ile yapılmıştır. Araştırma bulguları, bir gelenek temsilcisinin yaşadığı dönem ile bugün arasında kurduğu bağın, toplum nezdinde ne şekilde algılandığının çözülmesine katkı sunmuştur. Araştırma bulgularından hareketle, Âşık Veysel'e ilişkin algıların zamanla değiştiği sonucuna varılmıştır. Çalışma kapsamında en çok üretilen metaforlar, "Anadolu," "ozan" ve "toprak"tır. Araştırma sonucunda katılımcıların, Âşık Veysel'in evrensel ve derinlikli sorgulamalar yapan, çağının sınırlarını aşan bir sanatçı olduğu konusunda ortak kanaate vardıkları tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: *Âşık Veysel Şatıroğlu, metafor, Anadolu, ozan, toprak*

Abstract

Âşık Veysel Şatıroğlu is not only a prominent representative of the 20th-century minstrel tradition but also an artist whose voice transcends the boundaries of the period in which he lived and remains relevant today. Research on Âşık Veysel's art has begun to generate a voluminous body of literature that continues to grow steadily. His success in art can be attributed to his ability to embody and convey abstract concepts such as death, fate, existence, and nothingness-ideas that are difficult for the general public to grasp. In this context, it can be said that he created original images and conceptualizations in folk poetry, carrying both the spiritual characteristics of his era and the archaic roots of the tradition into his own time. Âşık Veysel encouraged a vision of humanity with a broad horizon that transcended all distinctions, including the Alevi-Bektashi tradition he himself represented, and established a universal language above all social and historical paradigms.

The purpose of this research is to examine how the artistic identity of Âşık Veysel, which has been the subject of many studies, is perceived in society by different age and education groups through metaphor analysis. For this purpose, metaphors developed by students from the fifth grade onwards in primary and secondary education; students in undergraduate and graduate education; and people who have completed their education and who have started their careers and/or retired were compiled. Participants took part in the study on a voluntary basis. To collect

the research data, participants were asked to complete the sentence: “Âşık Veysel Şatıroğlu is like... because...” The phenomenology model, one of the qualitative research methods, was used in the study, and the obtained data were analyzed using the content analysis method. The research findings contributed to the analysis of how the connection between the period in which a representative of tradition lived and the present day is perceived in society. Based on the research findings, it was concluded that perceptions of Âşık Veysel have changed over time. The most common metaphors identified in the study are “Anatolia,” “poet,” and “earth.” As a result of the research, it was determined that participants shared a common view that Âşık Veysel was an artist who engaged in universal and profound reflections and went beyond the boundaries of his time.

Keywords: *Âşık Veysel Şatıroğlu, metaphor, Anatolia, poet, earth*

Extended summary

The art of minstrel, which originated from shaman ceremonies and rituals in the known archaic periods of Turkish culture, began to be defined as an independent art in the 16th century by leaning on the aforementioned ancient tradition. One of the important representatives of the minstrel tradition, which is known to have produced many successful artists from this period to the present day, is considered to be Âşık Veysel Şatıroğlu. The most important feature that distinguishes Âşık Veysel from his predecessors and contemporaries can be determined as his ability to transform abstract concepts that are relatively difficult to grasp in the eyes of society into understandable words of wisdom. It can be evaluated that the artist produced works in traditional genres, forms, and contents and captured the current issues of his time and beyond. In this context, it is thought that it is important for Âşık Veysel and his art to be recognized by wider audiences. It can be stated that Âşık Veysel developed original images and metaphors in his folk poetry. Metaphors developed about him can also contribute to understanding him by providing data such as how his art and artistic personality are perceived, in what kind of analogies he is conceptualized, and with which objects he is associated.

This research examines how Âşık Veysel’s artistic identity, which is the subject of many studies, is perceived in society by different age and education groups through metaphor analysis. For this purpose, the metaphors about Âşık Veysel Şatıroğlu developed by students in primary and secondary education starting from the fifth grade; students in undergraduate and graduate education levels, and people who have completed their education (who are no longer students) and who have started their careers and/or retired have been compiled. In the research, three groups were determined “students in primary and secondary education starting from the 5th grade” group 1, “students in undergraduate and graduate education levels” group 2, and “people who have started their careers and/or retired” group 3 and opinions were received from 677 participants voluntarily. The research was conducted with people whose birth dates ranged between 1942 and 2014 who live within the borders of Turkey and who have information about Âşık Veysel. Within the scope of the mentioned categories, group 1 consisted of 229; The second group consisted of 225 people; the third group consisted of 223 people. Participants took part in the study voluntarily. To collect research data, participants were asked to complete

the sentence “Âşık Veysel Şatıroğlu is like... because...” The phenomenological approach, one of the qualitative research methods, was used in the research and the analysis of the obtained data was done with the content analysis method.

The research findings contributed to the analysis of how the connection established by a representative of tradition between the period in which he lives and today is perceived in society. Based on the research findings, it was concluded that the perceptions of Âşık Veysel have changed over time. The participants developed a total of 192 different and valid metaphors in all categories. The metaphors that the participants produced the most within the scope of the research, in order of frequency of repetition from most to least, were “Anatolia”, “poet” and “soil”. The metaphors produced within the scope of the research were evaluated under three themes as follows: 1st Theme: “Categories Belonging to the Theme of Human Characteristics”; 2nd Theme: “Categories Belonging to the Theme of Minstrel Identity”; 3rd Theme: “Categories Belonging to the Theme of Characteristics of Works of Âşık Veysel Şatıroğlu”; Theme 1, “wisdom”, “guide”, “emotion”, “goodness”, “friendship”, “difficulty”, “value/worth”; The 2nd theme is divided into subcategories as “art”, “music”, “reality”, “expression”; The 3rd theme is divided into subcategories as “nature”, “eternity”, “life”, “belonging”, “tradition/past”. Tables containing the metaphors forming the subcategories for each theme are prepared and shown in the tables.

According to the results of the research data, when the themes created are taken into consideration, Âşık Veysel is perceived as an artist who produces universal and qualified works about people, independent of any kind of interest, relationship, and qualification. The elements that make up his art are nourished by the ancient traditions of Turkish culture and keep alive the values that form the basis of Turkish civilization. Within the scope of the study, the fact that especially primary school students develop a rich variety of metaphors about Âşık Veysel can be associated with the inclusion of information about Âşık Veysel in textbooks. This situation shows that including cultural memory in education by expanding it in the context of traditional arts and artists shaped by Turkish culture can provide positive contributions. As a result, Âşık Veysel shared the common troubles of the Anatolian people and made these troubles the subject of his art with an aesthetic expression and made them heard with a universal language. Veysel’s voice resonated in his era and resonates today -it seems- and will continue to resonate in the future. The quality of Âşık Veysel’s art has the potential to be the subject of many more studies; it is thought that every scientific study and educational work to be done in this direction will contribute to the understanding of the depth of his art.

Giriş

Türk kültürünün bilinen arkaik dönemlerinde şaman ayinleri ve ritüellerinden neşet eden âşık sanatı, XVI. yüzyılda mezkûr kadim geleneğe yaslanarak bağımsız bir sanat olarak tanımlanmaya başlar (Köprülü, 2004: 37; Çobanoğlu, 2000: 129). Bu dönemden günümüze pek çok başarılı sanatkar yetiştirdiği bilinen âşıklık geleneğinin önemli temsilcilerinden biri de Âşık Veysel Şatıroğlu olarak kabul edilir. Âşık Veysel’in (1894-1973), geleneğin belirgin şekilde görünür/bilindir olduğu Sivas’ta dünyaya gelmesi de coğrafya ve kültür ilişkisi bakı-

mından sanatçıyı besleyen unsurlar olarak kabul edilebilir. Zira Sivas, XIX. yüzyıla (Âşık Veysel'in yaşadığı dönem) değin pek çok âşık yetiştiren velut bir şehir olması bakımından Âşık Veysel'i geleneksel sözlü kültür mirasıyla çabasız bir şekilde tanıştırmıştır.

Âşık Veysel'i öncüllerinden ve çağdaşlarından ayıran en önemli özellik, toplum nezdinde kavranması nispeten güç olan soyut mefhumları anlaşılır hikmetli sözlere dönüştürme kabiliyeti olarak belirlenebilir. Sanatçının geleneksel tür, biçim ve içeriklerde eserler verdiği gibi çağının ve ötesinin güncel konularını da yakaladığı değerlendirilebilir. Bu bağlamda Âşık Veysel'in ve sanatının daha geniş kitlelerce tanınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Ders kitaplarında Türk halk müziği örneklendirmelerinin tüm seviyelerde Neşet Ertaş, Muharrem Ertaş ve Âşık Veysel gibi belirli ozanlar etrafında tekrarlanması oldukça olumlu bir gelişmedir. Öğretimin çeşitlendirilerek zengin kültürel mirasımızın içerisinde yer alan âşık ve ozanlara yer verilmesinin âşıklık geleneğinin ve önemli temsilcilerinin öğrenciler tarafından tanınması açısından faydalı olacağı değerlendirilebilir (Üstün, 2022: 105). Bununla birlikte 2023 yılı Âşık Veysel'in vefatının 50. yıl dönümü olması dolayısıyla UNESCO tarafından "Âşık Veysel Yılı" olarak ilan edilmiştir. Bu doğrultuda düzenlenen toplantılar, tasarlanan afişler, eğitim ve öğretim faaliyetleri ve akademik etkinlikler, Âşık Veysel hakkında daha çok bilgi üretilmesini ve konunun ülkenin gündeminde tutulmasını sağlamıştır.

Âşık Veysel'in eserlerinde yer verdiği özellikle "kara toprak", "uzun ince bir yol", "iki kapılı bir han", "sen altınsın ben tunç muyum" gibi ifadelerle yaşamın özü, dünyanın mahiyeti, insanın özgünlüğü ve dünyadaki özgürlüğü gibi pek çok felsefi soruyu irdelediği düşünülebilir. Bu bağlamda, âşığın sanatındaki başarısının kaynaklarından biri olarak derin felsefi sorgulamaları, anlaşılabilir metaforlara indirgemesinden bahsedilebilir. Grekçede bir kavramı, olguyu daha ileri/öteye taşımak; nakletmek, aktarmak, ona olduğundan fazlasını yüklemek (Levine, 2005: 172; Lakoff ve Johnson, 2015: 15; Dur, 2016: 123) anlamlarını haiz metafor kelimesi, Türkçede ise mecaz (Akalin, 201: 1665) sözcüğü ile karşılır. Mecaz, bir kavramın bilinen anlamı dışında ve sıklıkla bir benzetme aracı olarak kullanılmasına aracılık eder. Edebî bir içerikte metafor, düşüncüyü sanata taşımanın, en sık başvuru yollarından biridir. Bu bakış açısına göre, metafor üretmek konu bağlamında daha az bilineni, görece aşikâr olana benzetmeyi ve bu yolla kavrayışı kolaylaştırmayı sağlar. Metafor geliştirme süreci, anlamlandırılmak istenen soyut bir olgunun, dildeki somut karşılıklarını belirlemek ve bu ikisi arasındaki ilişki ve işaretleri takip etmek biçiminde ilerler (Sezer, 2003: 89-90). Bu kavramsal çerçevede Âşık Veysel'in halk şiirinde özgün imgeler ve metaforlar geliştirdiği ifade edilebilir. Kendisi hakkında geliştirilen metaforlar da sanatının ve sanatçı kişiliğinin nasıl algılandığı, ne tür benzetmeler içerisinde kavramsallaştırıldığı ve hangi nesnelerle ilişki kurulduğu gibi veriler sunarak onu anlamaya katkı sağlayabilir. Bahsedilen katkıyı irdelemek amacıyla "Farklı yaş ve eğitim gruplarındaki bireylerin Âşık Veysel Şatıroğlu'na ilişkin algıları nasıldır?" sorusu bu araştırmanın problem cümlesini oluşturur.

Araştırma problemine aşağıda yer alan alt problemler ile cevap aranmıştır:

1. Farklı yaş ve eğitim gruplarındaki bireylerin Âşık Veysel Şatıroğlu'na ilişkin algıları nasıldır?
2. Farklı yaş ve eğitim gruplarındaki bireylerin ürettikleri metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi temalar altında toplanabilir?

1. Araştırma yöntemi ve modeli

Bu araştırma, farklı yaş ve eğitim gruplarına ait bireylerin Âşık Veysel Şatıroğlu'na yönelik algılarını ortaya koymayı amaçlayan nitel bir araştırmadır. Nitel araştırmalar, insan ve davranışının eksen noktası olduğu her araştırma sorusuna derinlemesine içgörüler sunar, kendine ait araştırma sorularını derinlemesine analizlerle cevaplayarak insanın olgulara yönelik algı, tutum ve davranışlarını da açıklar. Bu yönüyle insanların ve toplumların psikolojik ve sosyal tutumlarının nedenlerini de belirleyebilir (Aytemur, 2023: 237-242). Araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji desende gerçekleştirilmiştir. “Fenomenolojik yaklaşımın amacı durum içinde yer alan bireylerin algılarından fenomeni tanımlamak ve kişileri aydınlatmaktır” (Kuzu, 2013: 35). Bu bağlamda çalışmada fenomen olarak “Âşık Veysel Şatıroğlu” belirir. Farklı yaş ve eğitim gruplarına ait bireylerin bu fenomeni algılama biçimi ise çalışmanın odak noktasını oluşturur. Araştırma prosedürü Çankırı Karatekin Üniversitesi Etik Kurulu'nun 23.02.2024 tarihli ve 38 toplantı numaralı kararı ile onaylanmıştır.

2. Çalışma grubu

Araştırma, doğum tarihleri 1942 ile 2014 yılları arasında değişen Türkiye sınırları içerisinde yaşayan ve gönüllü olarak görüş bildirmeyi kabul eden toplam 677 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmayı oluşturan çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik yöntemleri kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen koşulların derinlemesine çalışılmasına imkân veren bir yöntemdir (Patton, 2018: 45-47). Ölçüt örnekleme de örneklemin belirlenen ölçütlere uygun kişiler, olaylar, nesneler veya durumlardan oluşturulmasıdır (Büyükoztürk vd., 2008: 85-95). Bu araştırmada belirlenen ölçüt, araştırmaya katılan bireylerin Âşık Veysel'e ilişkin bilgi sahibi olmalarıdır. Bu nedenle katılımcıların en az ilköğretim kademesi 5. sınıfta eğitim görüyor olmaları önemsenmiştir. Türk eğitim sisteminde ilköğretim kademesi 5. sınıf düzeyinde “Halk Kültürü” dersi işlenmektedir. Bu derste öğrenciler, Âşık Veysel'e ilişkin bilgiler edinmektedir. İlköğretim 2. sınıftan itibaren işlenen müzik ders kitaplarında da Âşık Veysel hakkında bilgilendirme, türkülerini öğretmen eşliğinde dinleme-söyleme etkinlikleri yer almaktadır. Lisans ve lisansüstü düzeydeki katılımcılar da “Türk Halk Edebiyatı” dersi kapsamında âşıklık geleneği ve Âşık Veysel hakkında bilgi edinmektedir. Ayrıca araştırmaya dâhil olan tüm katılımcıların örgün eğitimleri dışında, yaygın eğitim süreçlerinde ve gündelik yaşamlarında Âşık Veysel'e dair bir şiir ya da müzik eseriyle temas ettikleri varsayılmaktadır.

Maksimum çeşitlilik örnekleme çeşitlilik gösteren durumlar arasında ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışan ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koyan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 116-121). Maksimum çeşitlilik yöntemi çerçevesinde var olan durumu en iyi şekilde yansıtmak için farklı yaş ve eğitim düzeylerine ait bireyler gruplandırılarak araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu kapsamda 5. sınıftan itibaren ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler 1. grubu; lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindeki öğrenciler 2. grubu; meslek hayatına atılmış ve/veya emekli olan kişiler ise 3. grubu oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ilişkin sayısal bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Gruplar	Cinsiyet				Toplam(f)	Toplam %	Yaş Aralığı
	K (f)	%	E (f)	%			
1. Grup	133	19,65	96	14,18	229	33,83	10-18
2. Grup	125	18,46	100	14,77	225	33,23	
3. Grup	115	16,99	108	15,95	223	32,94	19-29
							30-82
Toplam	373	55,10	304	44,90	677	100	

Tablo 1'e göre araştırma kapsamında ele alınan 1. grup 229 (%33,83); 2. grup 225 (%33,23); 3. grup ise 223 (%32,94) kişidir. Çalışma grubunun %55,10'u (n=373) kadın, %44,90'ı (n=304) ise erkektir.

3.Verilerin toplanması ve analizi

Araştırmada kullanılan veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan metafor belirleme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Öncelikle araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla formun birinci kısmında cinsiyet, yaş ve eğitim durumlarına dair bilgiler yer almıştır. Daha sonra bireylerin Âşık Veysel Şatıroğlu'na ilişkin algılarını metaforlar yoluyla tespit etmek için “Âşık Veysel Şatıroğlu ... gibidir, çünkü” şeklinde oluşturulan cümleyi tamamlamaları istenmiştir. Bireylerin üretecekleri metaforu somutlaştırabilmeleri ve yapılan uygulamayı daha net anlamaları için onlara bir örnek cümle gösterilmiş ve yazılacak cümlelerin doğru ya da yanlış yazılması ile ilgili bir değerlendirmeye tabi tutulmayacakları belirtilmiştir. Katılımcılardan Âşık Veysel Şatıroğlu ile ilgili zihinlerinde oluşan ilk çağrışımı birinci boşluğa yazmaları; ikinci boşluğa da “çünkü” ifadesini kullanarak çağrışımın nedenini açıklamaları istenmiştir.

Araştırmaya katılan kişiler, devam ettikleri öğrenim düzeyine göre ilköğretim ve orta-öğretim; lisans ve lisansüstü öğrenciler ve hâli hazırda herhangi bir eğitim kurumuna dâhil olmayan (artık öğrenci olmayan) meslek hayatına atılmış ve/veya emekli olan kişiler olarak 3 gruba ayrılmış ve her gruptan 250 kişi ile görüşme sağlanmış; toplamda 750 kişiye form ulaştırılmıştır. Veriler, 2023-2024 eğitim öğretim yılı boyunca “Google forms” aracılığıyla toplanmış olup bahar döneminin sonunda forma erişim izni kapatılmıştır. Çevrimiçi iletişim araçları kullanmayan ya da internet erişiminde zorluk yaşayan katılımcılar, formu fiziksel olarak belge üzerinden yanıtlamıştır. Araştırmaya katılan fakat metafor cümlesi uygun olmayan 73 kişinin cevabı çalışma kapsamı dışına alınmıştır.

Araştırmada elde edilen nitel verilerin çözümlenmesi, içerik analizi yöntemi ile yapılmıştır. İçerik analizinde yazılı, sözlü bir metin veya sembol analiz edilerek rakamlara dönüştürülür ve bu rakamların üzerinden yoruma gidilir. Söz konusu analizde yapılan işlemde, birbirine benzer veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek anlaşılır bir şekilde düzenlenir ve yorumlanır (Şahin, 2017: 185-192). Araştırmada verilerin analizi aşamasında öncelikle araştırmacılar tarafından metaforlar incelenmiş ve uygun olmayan ifadeler ayıklanmıştır. Analiz basamakları, 677 adet geçerli metafor üzerinden gerçekleştirilmiştir. Söz konusu metaforlar, bilgisayar ortamında bir “Excel” dosyası üzerinde alfabetik sıra ile dizilmiş ve sıralanan metaforlar K1, K2, K3 vb. olarak numaralandırılmıştır. Tüm

metaforlar bir “Excel” dosyasında numaralandırıldıktan sonra araştırma kapsamında belirlenen gruplara göre ayrıştırılarak aynı alfabetik kodlarla tekrar düzenlenmiştir. Katılımcıların geliştirdikleri metafor ve bu metafora ilişkin cümleleri arasındaki gerekçelerine göre birbiri ile benzer veya ortak özellikleri olduğu düşünülen ifadeler değerlendirilerek kavramsal kategoriler altında gruplanmıştır. Bu kategoriler, ilgili temalar altında tablolastırılarak her 3 grubun ifadelerine yer verecek şekilde sunulmuştur. Kategoriler oluşturulurken metaforun ifade ettiği anlamla birlikte katılımcının gerekçeli ifadesi dikkate alınmıştır. Tablolarda gösterilen metaforların birden fazla kullanılması durumunda parantez içinde kaç kez kullanıldığı rakamla gösterilmiştir (Örnek: Dünya (2)). Oluşturulan 3 tema ve temalar altındaki kategorilere ait tablo açıklamalarında, katılımcıların düşüncelerini en net şekilde ifade edebilecek örnek cümlelere yer verilmiştir. Çalışma grubu sayısının çokluğundan dolayı yakın anlamlı cümleler, veri fazlalığı olmaması açısından örnek olarak gösterilmemiştir.

Araştırma kapsamında verilerin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için kodlama işlemleri ve kategorilerin oluşturulması iki araştırmacı tarafından da ayrı ayrı yapılmıştır. Kategorilerin kodlaması öncelikle birinci yazar tarafından bağımsız olarak yapılmış ve daha sonra ikinci yazar tarafından aynı işlem tekrarlanmıştır. Kodlama işleminin ardından 2 araştırmacının değerlendirmeleri karşılaştırılmıştır. Kodlamaların güvenilirliği önemli bir husus olup kodlamaların tamamının en az iki uzman tarafından değerlendirilmesi ve fikir birliğinin sağlanması uygundur (Açıkel, 2009: 170). Araştırmada Miles ve Huberman’ın [Güvenirlik=(Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı))*100] formülü kullanılmıştır. Uzmanların değerlendirmelerinde aynı kodu kullanmaları görüş birliği, farklı kodu kullanmaları da görüş ayrılığı olarak kabul edilmiştir. Araştırmacıların yaptığı kodlamaların karşılaştırılması sonucu araştırmanın güvenilirliği %90 olarak bulunmuştur. Bu oranın %70’in üzerinde olması, çalışmanın güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır (Miles ve Huberman, 1994: 278-280).

4. Bulgular

Farklı yaş ve eğitim gruplarındaki bireylerin Âşık Veysel Şatıroğlu ile ilgili algılarını metaforlar yoluyla incelemeyi amaçlayan bu çalışmada ortaya çıkan metaforlara, temalara ve bu temalara ait kategorilere ve farklı yaş ve eğitim gruplarına ait bireylerin bu temalar kapsamındaki durumuna aşağıda yer verilmiştir. Farklı yaş ve eğitim gruplarındaki bireylerin Âşık Veysel Şatıroğlu’na ilişkin ürettikleri metaforlar Tablo 2.’de sunulmuştur.

Tablo 2. Âşık Veysel Şatıroğlu’na İlişkin Üretilen Metaforlar

		1. Grup (f)	2. Grup (f)	3. Grup (f)	Toplam
Sıra	Metafor				
1	Anadolu	4	22	12	38
2	Ozan	7	9	20	36
3	Toprak	-	8	27	35
4	Âşık	13	6	7	26
5	Su	9	8	9	26
6	Işık	8	6	4	18
7	Şiir	11	6	1	18

8	Güneş	12	1	1	14
9	Türkü	5	6	3	14
10	Ağaç	5	1	6	12
11	Kitap	10	1	-	11
12	Ayna	6	2	2	10
13	Sonsuzluk	-	8	2	10
14	Hayat	3	2	5	10
15	Çınar ağacı	-	7	2	9
16	Dost	3	1	4	8
17	Gönül	-	5	3	8
18	Filozof	1	-	7	8
19	Yıldız	5	1	2	8
20	Kültür	1	1	6	8
21	Bizden biri	4	2	1	7
22	İyilik	7	-	-	7
23	Memleket	-	6	1	7
24	Saz	1	3	3	7
25	Yol	-	2	4	6
26	Çiçek	3	1	2	6
27	Sevda	-	4	1	5
28	Bilge	-	-	5	5
29	Dağ	1	2	2	5
30	Deniz	1	2	2	5
31	Efsane	5	-	-	5
32	Hüzün	4	1	-	5
33	Kara	1	-	4	5
34	Öğretmen	3	2	-	5
35	Sanatçı	2	3	-	5
36	Sır	1	4	-	5
37	Halk	-	2	3	5
38	Tarih	2	-	2	4
39	Baba	1	2	1	4
40	Bülbül	2	2	-	4
41	Doğa	1	3	-	4
42	Doktor	4	-	-	4
43	Duygu	1	1	2	4
44	Görmek	-	-	4	4
45	Kalp	3	1	-	4
46	Kızılırmak	3	1	-	4
47	Kuş	4	-	-	4
48	Okyanus	1	3	-	4
49	Okul	2	-	2	4

50	Dünya	2	2	-	4
51	Usta	1	-	3	4
52	Anı	-	-	3	3
53	Ateş	3	-	-	3
54	Bozkır	1	2	-	3
55	Cam	-	3	-	3
56	Dertli insan	3	-	-	3
57	Gökyüzü	-	2	1	3
58	Gül	3	-	-	3
59	Hikâye	3	-	-	3
60	İlaç	1	-	2	3
61	Köy	-	2	1	3
62	Mum	-	-	3	3
63	Nehir	-	2	1	3
64	Rüzgâr	1	1	1	3
65	Şans	-	3	-	3
66	Tutkal	-	-	3	3
67	Uzun ince bir yolda	2	1	-	3
68	Hazine	-	1	2	3
69	Altın	2	-	-	2
70	Ay	1	1	-	2
71	Azim	1	1	-	2
72	Buğday	-	2	-	2
73	Derya	-	-	2	2
74	Dolunay	1	1	-	2
75	Gece	-	2	-	2
76	Gözlemci	-	2	-	2
77	İklim	2	-	-	2
78	İlham	1	1	-	2
79	İnci	-	2	-	2
80	J.S. Bach	-	2	-	2
81	Kalem	1	1	-	2
82	Karınca	2	-	-	2
83	Köz	2	-	-	2
84	Mecnun	1	-	1	2
85	Miras	-	1	1	2
86	Mucize		1	1	2
87	Sevgi	2	-	-	2
88	Tabiat	-	-	2	2
89	Tablo	1	1	-	2
90	Yağmur	1	-	1	2
91	Yaşam	-	-	2	2

92	Zaman	1	-	1	2
93-121	Arı, Cefakâr, Dalga, Destan, Edebiyatçı, Girdap, Gizem, İlk-bahar, Kâğıt, Kelime, Masal karakteri, Melek, Merhamet, Mutlu, NaOH, Nezaket, Ölümsüz, Ömür, Para, Renk, Selam, Silgi, Şemsiye, Şömine, Tercüman, Tohum, Umut, Yakut, Yuva.	1			29
122-159	Atamız, Ayakkabı, Beste, Birlik, Dede, Emekçi, Fener, Gözyaşı, Güvercin, Hasret, Hızır ve İlyas, Hoca, Irmak, Isıtıcı, Kahramanım, Kanser, Kırsal, Kök, Kömür, Kulak, Kumaş, Kundaktaki bebek, Kuyu, Lamba, Mutasavvıf, Müzik, Nar, Parlayamayan bir cevher, Roman, Rüya, Takvim, Tarhana, Tasavvuf, Tezene, Yaşadığı çağın enlerinden, Yetenek, Yürek, Zeytin.		1		38
160-192	Adam, Bal, Barış, Can, Çağlayan, Çocukluğum, Çölde yön işaretli kaya, Dert ortağı, Evren, Gözlük, Hava, İçses, İnsan, Kuva-ı Milliye mavis, Mücevher, Nefes, Nokta, Ölmemiş, Resim, Sabır taşı, Sağlık, Saygı duyulan bir büyük, Sihirli bir imbiç, Sivas, Sözlük, Süper kahraman, Şarap, Tanıdık bir melodi, Telli turna, Transistörlü radyo, Vatan, Yalnızlık, Yemek.			1	33
Toplam		228	223	226	677

Araştırmaya katılan bireyler, toplamda 192 adet farklı ve geçerli metafor ve 677 adet görüş geliştirmişlerdir. Çalışma genelinde en az iki ve üzeri kullanım sıklığı tespit edilen 92 metafor (tüm gruplardan elde edilen toplam sayıda) 1-92 sıra aralığında; sadece bir defa üretilen 100 metafor ise 93-192 sıra aralığında gösterilmiştir.

Tüm grupların toplamda en fazla sayıda ürettiği ilk üç metafor “Anadolu” (38), “ozan” (36) ve “toprak”tır (35). Grupların çoktan aza doğru 10 metafor sayısına kadar olan ifadeleri incelendiğinde İlköğretim kademesinde yer alan 1.grubu oluşturan bireylerin metaforları sırasıyla “âşık” (13), “güneş” (12), “şiir” (11), “kitap”tır (10). Lisans ve lisansüstü eğitim alan ve 2.grubu oluşturan bireyler “Anadolu” (22) metaforunu, meslek hayatına atılan ya da emekli olan bireyler de “toprak” (27), “ozan” (20), “Anadolu” (12) metaforlarını kullanmışlardır. İlköğretim kademesinde yer alan katılımcıların oluşturdukları metaforların, diğer gruplardaki katılımcılara göre toplam sayısında (228) çeşitlilik göstermesi dikkat çekicidir.

Araştırmada yer alan farklı yaş ve eğitim gruplarındaki bireylerin ürettikleri metaforlar, 3 tema ve bu temalar altında yer alan kategorilere göre tasnif edilmiştir. Bahsedilen tasnif şu

şekildedir:

- Tema:** İnsani özellikler temasına ait kategoriler:
Kılavuz, Bilgelik, Duygu, İyilik, Zorluk, Arkadaşlık, Değer/Kıymet.
- Tema:** Âşık Kimliği temasına ait kategoriler:
Sanat, Müzik, İfade, Gerçeklik.
- Tema:** Âşık Veysel Şatıroğlu'na ait eserlerin özellikleri temasına ait kategoriler:
Aitlik, Doğa, Sonsuzluk, Gelenek/Mazi, Yaşam olarak belirlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki tema, kategori ve katılımcıların ifadelerinin yer aldığı örnek cümlelere aşağıda yer alan Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5'te yer verilmektedir.

Tablo 3. İnsani Özellikler Temasına Ait Kategoriler ve Metaforlar

Kategori (n: 7)	f %	Metafor (n:320)		
		1. Grup (n:137)	2. Grup (n:86)	3. Grup (n:97)
Kılavuz	70 21.8	Işık (8) Yıldız (5), Öğretmen (3), Okul (2), Ay, Dolunay, Baba, Kâğıt, Umut	Işık (6), Öğretmen (2), Yol (2), Baba (2), Gece (2), Fener, Hoca, Miras, Ay, Dolunay, Dede, Ayakkabı, Birlik, Yıldız, Takvim, Lamba	Işık (4), Görmek (4), Yol (4), Mum (3), Yıldız (2), Okul (2), Baba, Miras, Çölde yön işaretli kaya
Bilgelik	64 20	Kitap (10), Dünya (2), Kalem, Okyanus, Kültür, Destan, Edebiyatçı, Girdap, Gizem, Filozof,	Çınar ağacı (7), Gönül (5), Okyanus (3), Deniz (2), Nehir (2), Dünya (2), Mutasavvıf, Tasavvuf, Irmak, Kulak, Kitap, Hazine, Kalem	Bilge (5), Gönül (3), Çınar ağacı (2), Sonsuzluk (2), Hazine (2), Nehir, Yemek
Duygu	55 17.1	Âşık (13), Hüzün (4), Kalp (3), Ateş (3), Sevgi (2), Şömine, Yuva, Deniz, Nezaket, Duygu, Dalga, Mutlu, Selam	Âşık (6), Hüzün, Güvercin, Duygu	Âşık (7), Duygu (2), Deniz (2), Evren, Sevda,
İyilik	49 15.3	Güneş (12), İyilik (7), Doktor (4), Çiçek (3), Yağmur, Melek, Merhamet, Şemsiye, İlaç	Cam (3), Güneş, Çiçek, Kundaktaki bebek	Tutkal (3), İlaç (2), Derya (2), Çiçek (2), Yağmur, Adam, Güneş
Zorluk	32 10	Efsane (5), Cefakâr, Kara, Azim, Dağ, Silgi	Şans (3), Dağ (2), Parlayamayan bir cevher, İlham, Kanser, Emekçi, Zeytin, Azim	Kara (4), Dağ (2), Köy, Çağlayan, Kuva-ı Milliye mavisî, Sabır taşı, Süper kahraman,
Arkadaşlık	28 8.7	Ağaç (5), Bizden biri (4), Dost (3)	Bizden biri (2), Dost, Ağaç	Ağaç (6), Dost (4), Bizden biri, Dert ortağı

Değer/ Kıymet	22 6.8	İklim (2), Altın (2), Yakut, Masal karakteri, NaOH, Para	İnci (2), Kültür	Kültür (6), İnsan, Sağlık, Saygı duyulan bir büyük, �arap, Mücevher
--------------------------	-----------	--	------------------	--

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan farklı yaş ve eğitim gruplarına ait bireylerin  şık Veysel'e ilişkin geliştirdikleri metaforlar, "İnsani  zellikler Teması" kapsamında 7 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler çoktan aza doğru; "kılavuz" (f:70), "bilgelik" (f:64), "duygu" (f:55), "iyilik" (f:49), "zorluk" (f:32), "arkadaşlık" (f:28), "değer/kıymet" (f:22) şeklinde dir. Bu tema altında en fazla metafor (n:137)  retenlerin 1. grupta yer alan ilköğretim ve ortaöğretim kademesindeki öğrenciler olduğu; en az metafor (n:86)  retenlerin de lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim gören 2.gruba ait öğrenciler olduğu görülmektedir. İnsani  zellikler temasına ait üretilen örnek ifadeler, katılımcıların kod ve grup bilgileri ile kategori bazında aşağıda sunulmuştur.

1. Kategori: Kılavuz

K460: " şık Veysel * ğretmen* gibidir çünkü türküleriyle bize hayat dersi verir." (1. Grup)

K664: " şık Veysel *yol* gibidir çünkü her yaş grubuna yol gösteren, hayatlarına dokunan ve kendisinde bir şeyler bulmasını sağlayan bir halk  şığıdır." (2. Grup)

K259: " şık Veysel *görmek* gibidir çünkü her dizesinde gönül gözüyle bu hayatın geçiciliğini ve görmemiz gerekenleri anlatır." (3. Grup)

2. Kategori: Bilgelik

K362: " şık Veysel bir *kitap* gibidir çünkü herkesi bilgilendirir." (1. Grup)

K134: " şık Veysel bizim için bir *hazine* gibidir çünkü büyük bir bilgi ve birikim kaynağıdır." (2. Grup)

K121: " şık Veysel *bilge* gibidir çünkü g z n görmediğini g rm ştir." (3. Grup)

3. Kategori: Duygu

K90: " şık Veysel *ateş* gibidir çünkü fırtınalar alsa da aşk ateşi yüreğinde korlanıp durur vazgeçmez. Fırtınasına  şıktır ne kadar o r zg rda savrulsa da o r zg r onun ateşini alevlendirir." (1. Grup)

K267: " şık Veysel *güvercindir*   nk  her zaman hüznünü gezdiren yine yuvasına döner." (2. Grup)

K207: " şık Veysel *evren* gibidir çünkü tüm duyguları hissedebilirsiniz." (3. Grup)

4. Kategori: İyilik

K548: " şık Veysel *şemsiye* gibidir çünkü art niyetli duygulardan insanları korur." (1. Grup)

K148: " şık Veysel * i ek* gibidir çünkü onun içindeki çocukluğunu, yaşayamadığı askerliğini masumluğunu bana hatırlatıyor. Ne kadar yüce bir insan ve  ocuk gibi temiz bir kalbi olduğunu düşündürüyor." (2. Grup)

K621: “Âşık Veysel *tutkal* gibidir çünkü milleti birleştiren bir özelliğe sahiptir.” (3. Grup)

5. Kategori: Zorluk

K204: “Âşık Veysel *efsane* gibidir çünkü onca zorluğa rağmen bu durumun üstesinden gelebilmiştir.” (1. Grup)

K319: “Âşık Veysel *ilham kaynağıdır* çünkü yaşadığı sıkıntılarının üstesinden en doğru şekilde gelmiştir.” (2. Grup)

K475: “Âşık Veysel *sabır taşı* gibidir çünkü tüm imkansızlıklara rağmen isteğini ortaya koymak için on yıllarca uğraşmış ve beklemiştir.” (3. Grup)

6. Kategori: Arkadaşlık

K122: “Âşık Veysel *bizden biridir* çünkü büyüdüğü toplum, yaşadığı olaylar ve bunları kâğıda, saza dökmesi ile insanların duygularının şarkıya dönmüş halidir.” (1. Grup)

K11: “Âşık Veysel *ağaç* gibidir çünkü dallarında meyve eksik olmaz ve gölgesinde güven ve huzur vardır.” (2. Grup)

K191: “Âşık Veysel *dost* gibidir çünkü acı da olsa gerçekleri söyler.” (3. Grup)

7. Kategori: Değer/Kıymet

K650: “Âşık Veysel *yakut* gibidir çünkü eşi benzeri bulunmaz.” (1. Grup)

K314: “Âşık Veysel *inci* gibidir çünkü inci bir istiridyenin içerisinde saklıdır istiridyenin içinde inci olduğu fark edilmeyebilirdi. Böyle bir yeteneğin farkında olup inciye ulaştık.” (2. Grup)

K388: “Âşık Veysel *kültür* gibidir çünkü Türk milletinin kültürünü yansıtan ender insanlardan biridir. Müziği bu kadar hissederek söyleyen, çalan bir kişinin kültürümüze yansması bir zenginliktir. Daha çok kıymetinin bilinmesi gereken bir değerdir.” (3. Grup)

Tablo 4. Âşık Kimliği Temasına Ait Kategoriler ve Metaforlar

Kategori (n:4)	f %	Metafor (n:226)		
		1. Grup (n:69)	2. Grup (n:64)	3. Grup (n:93)
Sanat	102 45.1	Ozan (7), Sanatçı (2), Karınca (2), Sır, Usta, Arı	Ozan (9), Sır (4), Sanatçı (3), Halk (2), Kahramanım, Mucize, Yaşadığı çağın enlerinden, Kömür, Yürek	Toprak (27), Ozan (20), Filozof (7), Halk (3), Mucize, Barış, Can, Çocukluğum, Resim, İçses, Nokta, Yalnızlık,
Müzik	61 26.9	Su (9), Türkü (5), Kuş (4), Bülbül (2), Mecnun, Doğa, Saz	Türkü (6), Sevda (4), Saz (3), J.S. Bach (2), Bülbül (2), Kuyu, Müzik, Nar, Hasret, Gözyaşı, Kalp, Beste, Yetenek	Saz (3), Türkü (3), Ayna (2), Bal, Nefes, Tanıdık bir melodi, Telli turna, Mecnun

İfade	48 21.2	Tercüman, Şiir (11), Ayna (6), Dertli insan (3), Gül (3) Köz (2), Tablo, İlham	Tezene, Şiir (6), Ayna (2), Gözlemci (2), Tablo, Isıtıcı	Usta (3), Sihirli bir imbik, Sözlük, Şiir, Rüzgâr
Gerçeklik	15 6.6	Hayat (3), Renk	Hayat (2), Rüya	Hayat (5), Yaşam (2) Gözlük

Tablo 4’e göre araştırmaya katılan farklı yaş ve eğitim gruplarına ait katılımcıların Âşık Veysel’e ilişkin geliştirdikleri metaforlar “Âşık Kimliği Teması” kapsamında 4 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler çoktan aza doğru; “sanat” (f:102), “müzik” (f:61), “ifade” (f:48), “gerçeklik” (f:15) şeklindedir. Söz konusu tema altında 1. ve 2. grubun ürettiği metaforların (n: 69 ve n:64) sayı bakımından yakın olduğunu buna karşılık 3.grubu oluşturan katılımcıların ürettikleri metafor (n: 93) sayısının bu iki gruba göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu temaya ait üretilen örnek ifadeler, katılımcıların kod ve grup bilgileri ile kategori bazında aşağıda sunulmuştur.

1. Kategori: Sanat

K440: “Âşık Veysel *ozan* gibidir çünkü şiirleri ve türkü söylemesi güzeldir.” (1. Grup)

K333: “Âşık Veysel *kahramanım* gibidir çünkü zamanın zor şartlarında hislerini, acılarını, hüznlerini sevinçlerini sanatını icra etmiş, memleketin dört bir tarafına sanatını yaymış herkesin gönlünde taht kurmuş ünlü halk ozanıdır, üstattır benim için idoldür.” (2. Grup)

K229: “Âşık Veysel *halk* gibidir çünkü halkın içinden gelen bir sanatçıdır. Halkın içinden gelip halkın içinde kalmış, yaşamışlıkları sanatına döküp bizlere armağan etmiştir. Acıları, kederleri, hüznü, sevinçleri bir arada yaşamış, sanatıyla yaşatmıştır.” (3. Grup)

2. Kategori: Müzik

K131: “Âşık Veysel *bülbül* gibidir sesiyle bizleri mest eder.” (1. Grup)

K331: “Âşık Veysel Türklerin *J.S. Bach’ı* gibidir çünkü Türk halk müziğini çok geliştirmiştir.” (2. Grup)

K415: “Âşık Veysel *nefes* gibidir çünkü müziği insanın yüreğine dolar.” (3. Grup)

3. Kategori: İfade

K552: “Âşık Veysel *şiir* gibidir çünkü her şeyi öz biçimde anlatır.” (1. Grup)

K263: “Âşık Veysel iyi bir *gözlemci*dir çünkü yalnızlığı çok iyi anlatmıştır.” (2. Grup)

K509: “Âşık Veysel *sihirli bir imbik* gibidir çünkü akışkan hayatı sadeleştirip etkileyici yalın bir ezgisellikle adeta durağan bir olgu gibi gözler önüne serer.” (3. Grup)

4. Kategori: Gerçeklik

K234: “Âşık Veysel *hayat* gibidir çünkü gerçeği yansıtır.” (1. Grup)

K472: “Âşık Veysel *rüya* gibidir çünkü gözler kapalıyken bile dünya tüm gerçekliğiyle güzel olabilir.” (2. Grup)

K649: “Âşık Veysel *yaşam* gibidir şiirleri hayatın gerçeğini barındırır.” (3. Grup)

Tablo 5. Âşık Veysel Şatıroğlu'na Ait Eserlerin Özellikleri Temasına Ait Kategoriler ve Metaforlar

Kategori (n:5)	f %	Metafor (n:131)		
		1. Grup (n:22)	2. Grup (n:73)	3. Grup (n:36)
Aitlik	69 11.4	Anadolu (4), Kızılırmak (3) Bozkır, Rüzgâr	Anadolu (22), Toprak (8), Memleket (6), Köy (2), Buğday (2), Bozkır (2), Rüzgâr, Kök, Kızılırmak	Anadolu (12), Memleket, Sivas, Vatan
Doğa	24 18.3	İlkbahar	Su (8), Doğa (3)	Su (9), Tabiat (2), Hava
Sonsuzluk	18 13.7	Uzun ince bir yolda (2), Ölümsüz	Sonsuzluk (8), Gökyüzü (2), Hızır ve İlyas, Uzun ince bir yolda, Atamız	Ölmemiş, Gökyüzü,
Gelenek-Mazi	16 12.2	Hikâye (3), Tarih (2), Zaman	Kırsal, Kumaş, Tarhana,	Anı (3), Tarih (2), Transistörlü radyo, Zaman
Yaşam	4 3	Ömür, Tohum, Kelime	Roman	-

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan farklı yaş ve eğitim gruplarına ait bireylerin Âşık Veysel'e ilişkin geliştirdikleri metaforlar "Âşık Veysel Şatıroğlu'na Ait Eserlerin Özellikleri Teması" kapsamında 5 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler çoktan aza doğru; "aitlik" (f:69), "doğa" (f:24), "sonsuzluk" (f:18), "gelenek-mazi" (f:16), "yaşam" (f:4) şeklindedir. İlgili tabloda Âşık Veysel'in eserlerine dair 2.gruba ait metafor sayısının (n:73) diğer grupların metafor sayısına (n:22 ve n:36) göre oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bireylerin kod ve grup bilgileri ile ürettikleri örnek ifadeler aşağıda kategori bazında sunulmuştur.

1. Kategori: Aitlik

K45: "Âşık Veysel *Anadolu* gibidir çünkü türküleri yerel kültürün en iyi temsilcisidir." (1. Grup)

K396: "Âşık Veysel *memleket* gibidir çünkü Veysel'in eserleri memlekettten izler taşır. Türkülerinde Anadolu'nun ruhunu hissedersin." (2. Grup)

K603: "Âşık Veysel *vatan* gibidir çünkü Atatürk'e, Türkiye'mize bağlı, kökleriyle, türkleriyle aydınlık bir ozandır." (3. Grup)

2. Kategori: Doğa

K321: "Âşık Veysel *ilkbahar* gibidir çünkü şarkıları ilkbahar gibi doğayı anlatır ve mutluluk saçar." (1. Grup)

K176: "Âşık Veysel *doğa* gibidir çünkü her türküsünde ayrı bir güzellikten bahseder." (2. Grup)

K524: "Âşık Veysel *su* gibidir çünkü eserlerinde arı, duru, temiz bir Türkçe ile seslenmiş bize." (3. Grup)

3. Kategori: Sonsuzluk

K641: “Âşık Veysel uzun ince bir yolda gibidir türküleri ebedi akışına bırakarak söyler.”

(1. Grup)

K178: “Âşık Veysel *sonsuzluk* gibidir. Çünkü onun şiirlerini okuduğumuz zaman ucu bucağı olmayan bir denizi çağırıyor.” (2. Grup)

K143: “Âşık Veysel *ölmemiş* gibidir çünkü şiiriyle aramızdadır.” (3. Grup)

4. Kategori: Gelenek-Mazi

K575: “Âşık Veysel *tarih* gibidir çünkü türkülerinde aşıkların geçmişini yansıtır.” (1. Grup)

K541: “Âşık Veysel *kumaş* gibidir çünkü şiirleri bir dokudur.” (2. Grup)

K671: “Âşık Veysel *zaman* gibidir çünkü şiirlerinde zamanın geçişinden, yaşamın geçiciliğinden ve ölümün kaçınılmazlığından bahseder.” (3. Grup)

5. Kategori: Yaşam

K466: “Âşık Veysel *ömür* gibidir çünkü insanı hayatının içine alır götürür.” (1. Grup)

K158: “Âşık Veysel *roman* gibidir çünkü dizelerinde sizi içine çeken yaşanmışlıklarını göreceksiniz.” (2. Grup)

Tartışma, sonuç ve öneriler

Bu araştırmada, sanatındaki başarısıyla yerel dinamiklere hâkimiyeti ve evrensel duyarlılıklara temas etmedeki gücüyle XX. yüzyıl âşıklık geleneğinin önemli temsilcilerinden Âşık Veysel’e ilişkin tespitlerde bulunulmaya çalışılmıştır. Âşık Veysel’in zengin çeşitlilikte temaları, olabildiğince anlaşılır olmakla birlikte sıklıktan uzak derin katmanları haiz ifadelerle işlemesi, yaşadığı dönemin sınırlarını aşmasını ve günceli yakalamasını sağlamıştır. Toplumun hemen her kesiminde bilinir olduğu kabul edilen Âşık Veysel’e ilişkin görüşlerin, farklı yaş ve eğitim gruplarında araştırılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda araştırmada, “5. sınıftan itibaren ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler” 1. grubu, “lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindeki öğrenciler” 2. grubu, “meslek hayatına atılmış ve/veya emekli olan kişiler” 3. grubu oluşturacak biçiminde üç grup belirlenmiş ve gönüllülük esasına göre 677 katılımcıdan görüş alınmıştır. Araştırma, doğum tarihleri 1942 ile 2014 yılları arasında değişen Türkiye sınırları içerisinde yaşayan ve Âşık Veysel hakkında bilgi sahibi olan kişilerle yapılmıştır. Bahsedilen kategoriler kapsamında 1. grup 229; 2. grup 225; 3. grup ise 223 kişidir. Çalışma grubuna ait detaylı demografik bilgiler Tablo-1’de gösterilmiştir.

Araştırma kapsamında katılımcılardan Âşık Veysel Şatıroğlu’na ilişkin zihinlerinde ilk beliren verilerden yola çıkarak metafor geliştirmeleri ve bu metaforu açıklayan bir cümle kurmaları istenmiştir. Katılımcılar, tüm kategorilerde toplam 192 adet farklı ve geçerli metafor geliştirmiştir. Metaforların kullanım sıklığı ve gruplara göre dağılımı Tablo-2’de gösterilmiştir. Araştırma dâhilinde katılımcıların, tekrar sıklığına göre en çok ürettikleri metaforlar çoktan aza doğru “Anadolu” (38), “ozan” (36) ve “toprak”tır (35). Araştırma kapsamında üretilen metaforlar, 1. Tema: “İnsani Özellikler Temasına Ait Kategoriler”; 2. Tema: “Âşık Kimliği Temasına Ait Kategoriler”; 3. Tema: “Âşık Veysel Şatıroğlu’na Ait Eserlerin Özel-

likleri Temasına Ait Kategoriler” biçiminde üç temada değerlendirilmiş; 1. Tema, “bilgelik”, “kılavuz”, “duygu”, “iyilik”, “arkadaşlık”, “zorluk”, “değer/kıymet”; 2. tema, “sanat”, “müzik”, “gerçeklik”, “ifade”; 3. tema, “doğa”, “sonsuzluk”, “yaşam”, “aitlik”, “gelenek/mazi” olarak alt kategorilere ayrılmıştır. Her tema için alt kategorileri oluşturan metaforları içeren tablolar hazırlanmış ve bunlar Tablo-3 (1. Tema), Tablo-4 (2. Tema) ve Tablo-5’te (3. Tema) gösterilmiştir. Her temaya ilişkin tablonun altında katılımcıların ürettikleri metaforlar ve açıklama cümlelerinden örneklere yer verilmiştir.

Farklı yaş ve eğitim gruplarındaki katılımcıların ürettikleri metaforlar detaylı biçimde incelendiğinde ilk grubu oluşturan 5. sınıftan itibaren ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin, 228 metafor üreterek araştırmaya en zengin katkıyı sağladığı görülmüştür. Bu metaforların temalara göre dağılımı ise 1. Tema’da 137 metafor, 2. Tema’da 69 metafor ve 3. Tema’da 22 metafor şeklindedir. Bu veriler doğrultusunda ilk grubun ürettiği metaforlar, 1. Tema’da “duygu” kategorisinde ve “âşık” (13) metaforunda; 2. Tema’da “ifade” kategorisinde ve “şiir” (11) metaforunda; 3. Tema’da “aitlik” kategorisinde ve “Anadolu” (4) metaforunda yoğunlaşmıştır. Bu gruba dair veriler incelendiğinde çalışma kapsamında toplam kullanım sıklığı bakımından üçüncü sırada yer alan “toprak” (35) metaforunun bu grupta hiç kullanılmamış olması dikkat çekicidir. Bu durum, öğrencilerin Âşık Veysel’in toprak temasını konu alan “Kara Toprak” adlı eserine yeterince vakıf olmadığını düşündürmektedir.

Bu verilerden hareketle araştırmada en genç grubu oluşturan 1. grup katılımcıların Âşık Veysel’e dair geliştirdikleri metaforlar, onun sanatına ve ifade gücüne vurgu yaptıklarını göstermektedir. Bu gruptaki öğrencilerin eğitim müfredatında Âşık Veysel’e ilişkin bilgiler yer almaktadır. Bunlardan bazıları, 2. sınıf müzik ders kitabında yer alan Âşık Veysel’e ait “Uzun İnce Bir Yoldayım” ve 4. sınıf müzik ders kitabında yer alan “Güzelliğin On Para Etmez” adlı eserlerdir. Ayrıca 3. sınıf müzik ders kitabının “müzik dağarcığımızı geliştirelim” bölümünde Âşık Veysel’e ait bilgilendirme ve dinleme etkinliği mevcuttur. Özellikle küçük yaşlarda, ilkökul döneminde öğrencilerin müzik içeren kültürel öğelerle tanıştırılması ve özendirilmesinin gelecek kuşakların kültürel öğelere bakış açısını değiştirebileceği düşünülmektedir. Ortaokul öğrencilerini popüler kültür yerine nitelikli kültür-sanat etkinlikleriyle tanıştırmak önem arz etmektedir (Üstün ve Demirtaş, 2023: 364). Bu bağlamda ilköğretim ve ortaöğretim seviyesindeki eğitim içeriğinin âşık sanatının önemli bir temsilcisinin tanınmasında öğrencilere katkı sağladığı ve bu içeriğin zenginleştirilmesinin önemli olduğu değerlendirilebilir.

Araştırmada ikinci grubu oluşturan lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindeki öğrenciler, Âşık Veysel’e ilişkin 223 metafor geliştirmiştir. Bu gruptaki öğrencilerin geliştirdikleri metaforların temalara göre dağılımı ise, 1. Tema 86; 2. Tema 64; 3. Tema 73 metafor şeklindedir. 1. Tema içerisinde en yoğun metafor üretilen kategori “bilgelik” ve kullanım sıklığı bakımından en çok tercih edilen metafor “çınar ağacı”dır (7). 2. Tema’da grup katılımcılarının yoğunlaştığı kategori, “müzik”, en sık kullandıkları metafor ise “ozan”dır (9). 3. Tema bağlamında en çok metafor üretilen kategori “aitlik”; kullanım sıklığı en fazla olan metafor “Anadolu” (22) olmuştur. Çalışmaya katkı sağlayan lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenim gören öğrencilerin Âşık Veysel’in bilge kişiliği, sanatı ve Anadolu kültürüne-geleneğine bağlılığı konularında yoğunlaştıkları görülür. Araştırmaya katılan bu gruptaki öğrencilerin bir

kısmı eğitimlerine Türk Dili ve Edebiyatı alanında devam etmektedir. Öğrenciler, özellikle “Türk Halk Edebiyatı” dersi müfredatında yer alan âşık edebiyatı konusu bağlamında Âşık Veysel hakkında bilgi edinmektedir. Bu gruptaki öğrencilerin akademisyenlere ve akademik çalışmalara erişimi görece daha fazla olduğundan UNESCO’nun 2023 yılını “Âşık Veysel Yılı” ilan etmesinden sonra gerçekleştirilen akademik toplantı, etkinlik ve faaliyetlerin de öğrencilerin bu konudaki bilgilerine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Araştırmada artık öğrenci olmayan emekli veya çalışan katılımcıların oluşturduğu 3. grup, 226 metafor geliştirmiştir. Bu grupta yer alan katılımcıların geliştirdikleri metaforların temalara göre dağılımı, 1. Tema 97, 2. Tema 93, 3. Tema 36 metafor şeklindedir. 1. Tema içerisinde en yoğun metafor üretilen kategori “kılavuz”; en sık tekrar edilen metafor ise “âşık” (7) olmuştur. 2. Tema’da yoğunlaşılan kategori “sanat”; en çok kullanılan metafor ise “toprak”tır (27). 3. Tema’da en çok metafor üretilen kategori “aitlik” ve kullanım sıklığı en fazla olan metafor “Anadolu” (12) olmuştur. Bu grubun ürettiği metaforlar incelendiğinde “âşık”, “toprak” ve “Anadolu” metaforlarının öne çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte araştırmadaki en genç grubu oluşturan birinci grubun hiç kullanmadığı “toprak” metaforunun bu grubun en çok kullandığı metafor olması dikkat çekicidir.

Araştırmaya katılan farklı yaş ve eğitim düzeyindeki katılımcılardan 1. grup “âşık” (17); 2. grup “Anadolu” (22), 3. grup “toprak” (27) metaforunu en sık kullanmıştır. “Anadolu” metaforunun, toplamda bütün grupların en sık kullandığı metafor olması bu ülkenin “Rum diyarı” anlamına gelen “Rumeli” adından Türk coğrafyasına dönüşünü simgeleyen adlandırmayı işaret ettiği değerlendirilebilir. Katılımcıların “Anadolu” ismini bu yönüyle Türk medeniyetini inşa eden kültürel bir maya olarak gördükleri ve Âşık Veysel’in sanatında bu mayanın varlığını vurguladıkları değerlendirilebilir. Katılımcıların sık tekrar ettiği “âşık” metaforunun, Veysel’in temsil ettiği gelenekteki gösterişsiz ancak etkileyici aynı zamanda duru ve açık sanat dilini işaret ettiği ifade edilebilir. Araştırmada “toprak” metaforunun sıklıkla tekrarlanmasının bir nedeninin de bu metaforun Âşık Veysel tarafından da kullanılması olduğu düşünülebilir. Zira icra ettiği usta malı eserlerle Anadolu’nun köklerini seslendiren âşık, orijinal eserleriyle de gelenek ile güncel arasında köprü kurar. Âşık Veysel’in toprağı, mistik bir düzlemde ele alması, toprak ve yaratılış arasında bağlantı kurması (Gümüş, 2019: 182) ve insanın ebedi meskeni olarak değerlendirilmesi (Güneş ve Ökten, 2022: 224) söz konusudur. Bu değerlendirmeler, Anadolu’nun yetiştirdiği önemli mutasavvıflar, âşıklar, şairler ile Âşık Veysel arasındaki etkileşimi ve geleneğin devamlılığını da ortaya koyar. Zira Veysel’in Yunus Emre’yi, Hacı Bektaş Veli’yi ve Mevlana’yı besleyen bu toprakları, Anadolu medeniyetini ve köklerini kendi varlığının özüne yerleştirmesi (Çeribaş, 2011: 72) ait olduğu değerler bütünü sergilemektedir. Tüm bu bulgulardan hareketle Âşık Veysel’e ilişkin öne çıkan algıların farklı yaş ve eğitim gruplarında değişiklik göstermesiyle birlikte tüm gruplarda Âşık Veysel’in olumlu metaforlarla algılanan, eserleri hâlâ güncelliğini koruyan bir sanatkar olduğu tespit edilebilir.

Araştırma verilerden çıkan sonuca göre oluşturulan temalar dikkate alınırsa Âşık Veysel her türlü ilgiden, ilişkiden ve vasıftan bağımsız insana dair evrensel ve nitelikli eserler üreten bir sanatçı olarak algılanmaktadır. Sanatını oluşturan unsurlar ise Türk kültürün kadim geleneklerinden beslenmekte ve Türk medeniyetinin temelini oluşturan değerleri yaşatmaktadır.

Ayrıca Âşık Veysel’i “ışık”, “ırmak”, “yıldız” gibi metaforlarla bir rehber niteliğinde gören katılımcılar, onun aydınlattığı yolun geçmişe, bugüne ve geleceğe uzanan “uzun ince bir yol” olduğunu işaret etmişlerdir. Metaforları açıklayan cümleler değerlendirildiğinde, Âşık Veysel’in sanatının derinliğine sıklıkla vurgu yapıldığından ve değerinin daha iyi bilinmesi gerektiğine ilişkin görüşlerin yoğunluğundan söz edilebilir. Mezkûr görüşlerden, Âşık Veysel’in sanatındaki başarısının, insanı ve yaşamı bütüncül bir bakışla ele almasından kaynaklandığı sonucuna varılabilir. Zira açıklama cümlelerinde, modern dünyada sürekli mutlu olması beklenen insan yerine Âşık Veysel’in bir derdi, tasası, kaygısı ve hüznü olan, yaşamı cansız bir eşya gibi seyreden değil derin duyguları hissedebilen ve duyarlılıkları olan insandan bahsetmesi vurgulanmıştır. Bununla birlikte Veysel’in eğitici-öğretici yanına değinen cümlelerle, sanatındaki orijinal üslubuna ve halk felsefesinin derinliğinin imkânlarını görünür kılması ile geleneği geleceğe aktarabilmenin yollarını açmasına değinilmiştir.

Konuyla ilgili yapılan diğer araştırmalar da alan yazına katkı sağlamaktadır. “Öğretmen Adaylarının Gözünden Âşık Veysel: Metaforik Algı Çalışması” (Çelikten ve Doğan, 2024: 41-54) başlığıyla yayımlanan çalışmada 200 öğretmen adayının Âşık Veysel’e ilişkin görüşleri değerlendirilmiş ve en sık kullanılan metafor “ayna” olarak tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda üretilen metaforların, Âşık Veysel’in Türk kültürüne katkıları ve kimliğine ilişkin görüşlerde yoğunlaştığı belirtilmiştir. Türk halk edebiyatı temsilcilerinden Nasrettin Hoca (Baki, 2017: 114-134), Koroğlu (Özcan ve Batur, 2023: 274-297), Dede Korkut (Batur ve Özcan, 2019: 83-99), Ahmet Yesevi’ye (Kılcan, Akbaba ve Gülbudak, 2017: 549-564) yönelik yapılan metafor analizi çalışmalarında da benzer çıkarımların mevcut olduğu görülmektedir. Bahsedilen çalışmaların Türk kültürünün önemli temsilcilerinin toplumda nasıl algılandığını anlamaya katkı sunduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın da benzer konulu çalışmalara katkı yapması beklenmektedir.

Çalışma kapsamında özellikle ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin Âşık Veysel’e ilişkin zengin çeşitlilikte metafor geliştirmesi, ders kitaplarında Âşık Veysel hakkında bilgilerin yer almasıyla ilişkilendirilebilir. Bu durum, Türk kültürüyle şekillenen geleneksel sanatlar ve sanatçılar bağlamında genişletilerek eğitimde kültürel belleğe yer verilmesinin olumlu katkılar sağlayabileceğini gösterir. Birinci grup ve üçüncü grubun çalışma kapsamında geliştirdiği metaforlar bakımından farklılık arz etmesi de Âşık Veysel’e ilişkin öne çıkan hususların zamanla değiştiğini göstermektedir. Sonuç olarak Âşık Veysel, Anadolu insanının müşterek dertlerine ortak olup bu dertleri estetik bir söyleyişle sanatına konu etmiş ve evrensel bir dille duyurmuştur. Veysel’in sesi kendi çağında yankılandığı gibi bugün de yankılanmakta -öyle anlaşıyor ki- gelecekte de yankılanmaya devam edecektir. Âşık Veysel’in sanatının niteliği, daha pek çok araştırmaya konu olacak potansiyeli haizdir; bu yönde yapılacak her ilmî tetkikin ve eğitim çalışmalarının sanatının derinliğinin kavranmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma ve yayın etiği beyanı: Bu makale, I. Uluslararası Bilim, Sanat ve Toplumda Âşıklık Gelenegi Sempozyumu'nda (22-23 Mart 2024-Ankara) sözlü olarak sunulan “Âşık Veysel Şatıroğlu'na İlişkin Türk Halk Edebiyatı Anabilim Dalı Lisans Öğrencilerinin Metaforik Algıları” başlıklı bildirinin genişletilmiş hâlidir. Makalede, bildiride olmayan ilköğretim, ortaöğretim, lisansüstü öğrenciler ve çalışan ve/veya emekli olan katılımcıların da görüşleri değerlendirilmiş bu kapsamda bildiride 80 olan katılımcı sayısı 677'ye çıkarılmıştır. Çalışma, başka bir dergiye değerlendirilmek üzere gönderilmemiş; yazarlar, araştırma sürecinde etik ilke ve kurallara uymuştur.

Yazarların katkı düzeyleri: Birinci yazar %50, ikinci yazar %50.

Etik komite onayı: Bu çalışma, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Fen, Matematik ve Sosyal Bilimler Etik Kurulu tarafından 23-02-2024 tarihinde onaylanmıştır (Karar No:38).

Finansal destek: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

Çıkar çatışması: Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Research and publication ethics statement: This article is an expanded version of the paper titled “Metaphorical Perceptions of Undergraduate Students of the Department of Turkish Folk Literature on Âşık Veysel Şatıroğlu”, which was presented orally at the 1st International Symposium on the Tradition of Minstrelsy in Science, Art and Society (22-23 March 2024-Ankara). In the article, the opinions of primary school, secondary school, graduate students, and working and/or retired participants who were not in the paper were also evaluated, and in this context, the number of participants was increased from 80 to 677. The study has not been previously submitted to any other journal for publication; the authors followed ethical principles and rules throughout the research process.

Contribution rates of authors to the article: First author %50, second author %50.

Ethics committee approval: This study was approved by the Çankırı Karatekin University, Science, Mathematics and Social Sciences Ethics Committee on 23-02-2024 (Decision No: 38).

Support statement (optional): No financial support was received for the study.

Conflict of interest: There is no conflict of interest between the authors of this article.

Kaynakça

- Açıkel, C. (2009). Meta analiz ve kanıta dayalı tıptaki yeri. *Klinik Psikofarmoloji Bülteni*, 19(2), 164-172.
- Akalın, Ş. H. (Haz.). (2011). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- Aytemur, B. (Ed.). (2023). Müzik araştırmalarında nitel veri analizi. Ü.S. Şen, Y. Şen ve Ş.Ö. Akçay (Ed.), *Müzik Araştırmalarında Bilimsel Yöntem ve Yaklaşımlar*. Nobel, 233-261.
- Baki, Y. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının Nasreddin Hoca'ya ilişkin algıları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 114-134.
- Batur, Z. ve Özcan, H. Z. (2019). Ortaokul öğrencilerinin Dede Korkut algıları: Metaforlar. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 8(19), 83-99.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem.
- Çelikten, L. ve Doğan, S. (2024). Öğretmen adaylarının gözünden Âşık Veysel: Metaforik algı çalışması. *Turkish Academic Research Review*, 9(1), 41-54.
- Çeribaş, M. (2011). Âşık Veysel'in duygu ve düşünce dünyasında toprak. *Bilim ve Aklın Aydınlığında*

Eğitim, 11(134), 70-72.

Çobanoğlu, Ö. (2000). *Âşık tarzı şiir geleneği ve destan türü*. Akçağ.

Dur, B. İ. U. (2016). Metafor ve ekslibris. *Uluslararası ekslibris dergisi*, 3(5), 122-128.

Gümüş, İ. (2019). Âşık Veysel'in "Kara Toprak" şiirine ontolojik bir yaklaşım. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 176-187.

Güneş, D. ve Ökten, C. E. (2022). Âşık Veysel'de Kara Toprak. *İdil*, 90, 219-232.

Kılcan, B., Akbaba, B. ve Gülbudak, B. (2017). Altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerinin Hoca Ahmed Yesevî algıları. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(2), 549-564.

Köprülü, M. F. (2004). *Saz şairleri antolojisi*. Akçağ.

Kuzu, A. (2013). Araştırmaların planlanması. A. A. Kurt, (Ed.) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, 19-46.

MEB. (2019). İlkokul 2. sınıf müzik ders kitabı. Millî Eğitim Bakanlığı.

_____. (2019). İlkokul 3. sınıf müzik ders kitabı. Millî Eğitim Bakanlığı.

_____. (2019). İlkokul 4. sınıf müzik ders kitabı. Millî Eğitim Bakanlığı.

Lakoff, G. ve Johnson M. (2015). *Metaforlar, hayat, anlam ve dil* (G. Y. Demir, Çev.) İthaki.

Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *U. S. Department of Education ERIC*: EJ724893.

Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks, Sage.

Özcan, H. Z. ve Batur, Z. (2023). Ortaokul öğrencilerinin Köroğlu algısı: Metaforik bir analiz. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(38), 274-297.

Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Pegem.

Sezer, E. (2003). Dilde ve edebiyatta yol metaforu. *Kitaplık*, 65, 88-92.

Şahin, Ç. (2017). Nitel veri analizi. R.Y. Kıncal (Ed.) *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel, 185-192.

Üstün, H. (2022). İlkokul müzik ders kitaplarında yer alan Türk müziği unsurlarının incelenmesi. *Social Science Development Journal*, 7(30), 96-106. <http://dx.doi.org/10.31567/ssd.580>

Üstün, H. ve Demirtaş, E. (2023). Ortaokul müzik dersinin kültür aktarımı bağlamında incelenmesi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 16(41), 347-366.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

Bu eser Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

(This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License).